

дубоко увучен у највишу планинску масу и затворен, он излази на нижу површ, која овде има облик ужег, издуженог карсног улегнућа. На излазу његову сталожен је шљунак, и то у облику мањих сочивастих главичица и попречних бедема, који су постгласијалним карсним процесом разорени. Према распореду изгледа да ће главичице престављати подинске, а бедеми крајње морене. Оне се налазе на висини од 1500 м., и захватају просторну од 1 до 1·5 км. у правцу Исток-Запад, и 0·2—0·5 км. у правцу Север-Југ. Снежна линија била је висока 1760—80 м.

Шљуници у Дугом Пољу и Коњушком Долу не показују ништа што би опомињало на моренско земљиште. Исто тако у ближим врховима није се ништа могло опазити што би опомињало на глечерску ерозију и на цркове. Кад се к томе дода и друкчији његов састав, и када се узме у обзир да он нема никакве везе с оним под Окрилом, овај материјал се може сматрати као старији од онога у Рупама. Највероватније је да је он сталожен на исти начин као и онај у Гркарици, за који је утврђено да је флувиогласијалног порекла. Ипак и у томе случају он се мора сматрати као старији од онога у Рупама. Према томе овде би имали трагове двеју гласијација.

Прегласијална пластика је и овде била од слична утицаја на развиће гласијалног феномена као и на Височици. Нижа површ је несумњиво старија од обе гласијације. На њој се није могао развити већи глечер као у Чолаковића Доловима на Височици, јер је експонирана и отворена према Југу и Истоку. Глечер у Рупама се могао развити само зато што је од Истока и Југоистока био затворен врхом Развршћем (1564 м.).

У улегнућу Крошње—Мртвање таког материјала нема, нисам га опазити ни у јужном делу Радобоља, а севарни део Радобоља нисам обишао.

Ј. ДЕДИЈЕР.

БАЛКАНСКИ КАРСТ И СПЕЛЕОЛОГИЈА

БЕЛЕШКЕ ЗА МОРФОЛОГИЈУ ОКОЛИНЕ ПЛИТВИЧКИХ ЈЕЗЕРА

Године 1911 пробавио сам неколико дана у Лабудовцу код Плитвичких Језера и имао сам прилике, да у неколиким екскурзијама по околини језера учиним нека опажања, која су, колико знам, измакла пажњи испитивача, који су се раније бавили проучавањем тих језера. Приликом вожње по Лимуну, југозападном затону Прошћанскога Језера, који допире далеко до Сужањске Драге, пао ми је одмах у очи абнормални скок у паду двеју „драга“ које силазе к Лимуну од Севера.

Над Виловским Врелом, карсним извором, који утиче у језеро испод стрме стене од чврстога кречњака, почиње отвор Брекине Драге, долине, која за неких 300 м. даље на С. постаје спајањем неколиких дубоких усека од виловитих потока, у то доба безводних. Дно Брекине Драге има у целој својој дужини врло незнатан пад дна у правцу к Југу, к језеру, али се над језером нагло завршава одсеком, високим око 12 м. Тај скок у профилу долине је врло оштар и јако пада у очи, а несумњиво је врло младога порекла, јер воде виловитих потока, које после киша и у време отапања снега притичу „драгом“ к језеру, нису до сад успеле да издубе оштро онвичено.

корито у поменутом одсечном нагибу. И језерско дно спушта се такође стрмо у дубину за неколико метара одмах уз обалу.

Код друге, безимене „драге“, нешто даље на Западу, може се запазити исти појав, само што ту скок није тако јасно изражен, јер њен горњи део има знатно већи пад него Брекина Драга.

Тај појав није могућно друкчије објаснити него сразмерно скорашњим спуштањем језерске површине за висину око 12 м. Слојеви од речног талога код Плитвичког Језера при јужном крају Прошћанског Језера чине терасу приближно исте висине над данашњом површином и говоре такође за оправданост овога закључка.

Код других „драга“, које силазе ка Прошћанском Језеру, нисам могао констатовати тај појав, али се тај недостатак може објаснити друкчијим геолошким карактером основе, у којој је удубено њихово дно. На северној страни Лимуна заостао је прелом (одсек), сачуван у тврдом кречњаку. Воде које су текле раније Брекином Драгом пробиле су се до кречњачке основе и створиле карсни извор „Виловско Врело“, и само за великих поводања теку још и површином до језера. Ти привремени токови нису до сад успели да разоре онај јасно изражени одсек, јер тврди кречњак добро одолева њиховом разорном дејству, које није веома јако, јер се на широком, поступно нагнутом дну „драге“ губи њихова снага, којом су усекли себи узане вододерине у стране буквом обраслих главица у њихову изворишту. — Остале „драге“ су све удубене у доломитској подлози, која много брже подлеже ерозији и зато се прелом у њихову профилу изравнао много брже. У њима и не пропадају све воде у подземне дубине, и доломит није толико пропустљив, као што то јасно показује и недостатак извора по окрајцима Прошћанског Језера, изузимајући сам Лимун.

Јасан прелом у профилу долиנסком утврдио сам и у Галовачкој Дрази, која у своје доњем делу (ниже пута) силази врло стрмо к језеру, док јој горњи део има пад много мањи.

Нећу се сад упуштати у питања о корелацији тих интересантних појава са заравњеном површи над кањоном Коране на С. и СИ. од језера Козјака, јер сматрам, да је потребно још темељнога геолошкога разматрања најближе језерске околине, пре него што ће се моћи приступити ка заиста значајном решавању питања о њихову пореклу и развиту. У колико показују усеци крај путева и неки природно откривени профили, огромна множина ситних дислокација пролази околном страном, нарочито према средњој групи језера између Прошћанског и Козјака. Подробно проучавање тих дислокација, као и хемиског састава стена у околини језера, несумњиво ће дати много новог материјала за разумевање језерске генезе, која није тако проста као што би се чинило према неким тумачењима.

Д-р Ј. ДАНОШ.

КАРСТ ТИПА „GOENOENG SEWOE“ ИЛИ „СОСКРИТ COUNTRY“

Пре шест година предузео сам дужу екскурсију по карсноме зетљишту острва Јамајке. Карсни појави су тамо врло типски и богато развијени у моћном слоју терцијерних кречњака, који је од свога стварања претрпео сразмерно мало тектонских поремећаја.